

Macrolepidoptera in 1955

door

T. H. VAN WISSELINGH

Niettegenstaande de mooie zomer moet het jaar 1955 voor de vangst van Macrolepidoptera toch als slecht worden beschouwd, wat vermoedelijk wel een gevolg zal zijn van het zeer koude voorjaar. De periode vóór 15 juli, gedurende welke ik geregeld op de lamp in Aerdenhout ving, heeft dan ook zeer weinig opgeleverd. Vermelding verdient slechts een exemplaar van *Eupithecia pini* Retzius (*togata* Hb.) op 13 juli 1955 te Aerdenhout, een vooral voor het westen van het land zeer zeldzame verschijning. Tot mijn spijt kan ik dit exemplaar niet tonen, doordat ik het gedurende de zomervakantie op het plankje heb laten staan en bij mijn thuiskomst bleek, dat van de $\pm$ 200 op de plankjes staande vlinders, juist dit exemplaar volkomen was opgevreten, terwijl geen der andere dieren enige beschadiging vertoonde.

Verder vermeld ik nog een exemplaar van *Phigalia pendaria* F. met blauwgrijze grondkleur en een exemplaar van *Orthosia munda* Esp., dat niet alleen afwijkt door het nagenoeg ontbreken van de zwarte pijlvlekken, maar dat bovendien een brede donkere schaduwlijn heeft, waardoor het een veel bonter aanzien heeft dan normale exemplaren. Voorts twee exemplaren van *Orthosia cruda* Schiff. met een zwartachtige in plaats van grijze of bruine grondkleur.

Gedurende de periode 15 juli—15 september was ik in Zuid-Limburg. Overdag was het bijna steeds prachtig, zonnig weer, de avonden waren echter veelal voor de vangst wat te koel. Dagvlinders waren er zeer weinig, zelfs een aantal van de in Limburg geregeld voorkomende soorten zag ik in 't geheel niet, zoals b.v. *Polygonia c. album* L., *Vanessa cardui* L. en *Cyaniris semiargus* Rott., andere slechts een of enkele malen, b.v. *Colias hyale* L. (enige), *C. croceus* Fourcroy (1), *Nymphalis polychloros* (1), *Araschnia levana* L. (enige), *Issoria lathonia* L. (enige), *Argynnis paphia* (1), *Melanargia galathea* L. (1), *Thecla betulae* L. (1), *Vanessa atalanta* L., *Aglais urticae* L. en *Nymphalis io* waren zeer gering in aantal. Op 1 augustus zag ik echter twee exemplaren van *Leptidea sinapis* L.

De stroop leverde nagenoeg niets op en de resultaten van de lichtvangst waren belangrijk slechter dan in het toch ook slechte vorige jaar. Hoewel ik 55 avonden op licht heb gevangen en de weersomstandigheden vele malen zodanig waren, dat redelijke vangsten konden worden verwacht, waren er slechts drie goede avonden, n.l. 18 juli met 128 soorten, 21 juli (91) en 20 augustus (100). Op de overige avonden varieerde het aantal soorten in juli tussen 23 en 63, in augustus tussen 16 en 61 en in september tusens 10 en 37.

Hoewel het aantal op licht verschijnende soorten gering was, zijn er toch enige interessante vangsten te vermelden. De beste vangst deed ik op 18 juli; er kwamen toen 4 mij onbekende vlinders op de lamp, die ik aanvankelijk voor twee soorten hield. De determinatie heeft nogal wat moeilijkheden opgeleverd, maar met de hulp van LEMPKE en CARON is deze gelukt. Het bleken te zijn 3 ♂♂ en 1 ♀ van de voor de Nederlandse fauna nieuwe soort *Athetis gluteosa* Tr. Later bleek mij, dat ik in 1954, n.l. op 24 juli, reeds een ♀ van deze soort op dezelfde plaats had gevangen, dat ik toen echter niet heb kunnen determineren. De ♂♂ en ♀♀ verschillen onderling zeer sterk, zowel in grootte als in tekening. Volgens

BERGE-REBEL komt de soort in Duitsland zeer lokaal voor in de Elzas, Nassau en het Schwarzwald, verder in Oostenrijk en Hongarije, terwijl ze ook eens in België is gevangen. De omstandigheid, dat ik het dier twee jaar na elkaar op dezelfde plaats ving, zou op de mogelijkheid kunnen wijzen, dat we hier niet met een toevallige vangst hebben te doen, maar dat de soort, zij het sporadisch, in Zuid-Limburg thuis hoort.

Andere zeldzame soorten waren:

Sterrha laevigata Scop., 16 juli 1955 te Epen. Deze soort is nog slechts een enkele maal in Zuid-Limburg gevonden.

Agrotis puta Hb. 6 september 1955 te Epen.

Notodonta tritophus Esp. 22 juli en 15 augustus te Epen.

Atethmia xerampelina Esp. tussen 22 en 14 sept. 10 maal. Alle exemplaren waren meer oranjegeel dan die, welke ik vroeger in dezelfde omgeving ving.

Autographa confusa Stephens 18 juli en 6, 14 en 15 augustus te Epen.

Cryphia raptricula Schiff. 24 juli te Epen.

Asphalia diluta F. 29 augustus en 11 september te Epen.

Hoplodrina ambigua F. 3 september te Epen.

Van enige soorten werden afwijkingen gevangen, welke niet in de Catalogus LEMPKE zijn vermeld, nl.:

Gastropacha quercifolia L. Een prachtig effen roodbruin exemplaar zonder dwarslijnen of vlekken op 17.VII.1955 te Epen.

Spilosoma menthastri Esp. Twee exemplaren op 18 en 20 augustus te Epen met geheel witte achtervleugels zonder zwarte stippen. Het ene exemplaar heeft op de voorvleugels slechts enkele zeer kleine stipjes, van het andere zijn de voorvleugels meer normaal.

Diarsia rubi Vieweg. Op 23 augustus te Epen een exemplaar met zwartachtige voorvleugels.

Cosmia pyralina Schiff. voorvleugels licht geelgrijs zonder de witte tekening aan de punt.

Autographa gamma L., f. *bipartita* Orstadius met gedeelde gamma. LEMPKE vermeldt twee exemplaren uit ons land, waarbij de vlek op één vleugel is gedeeld.

Trigonophora meticulosa L. Een zeer klein lichtgekleurd exemplaar te Epen 31 augustus 1955.

Hypena proboscidalis L. Een zeer donker exemplaar met scherp getekende zwarte dwarslijnen.

Xanthorhoë fluctuata L. Een prachtig zeer scherp getekend exemplaar, waarbij de dwarsband op de voorvleugels is gereduceerd tot een smalle zwarte, wit geringsde vlek tegen de voorrand.

Gnophos obscuraria Hb. Op 30 juli in het Vijlenerbos een exemplaar, dat veel meer grijs is getint, dan de exemplaren welke ik vroeger bij Apeldoorn en Donderen ving.

Harpyia furcula Cl. Enige exemplaren einde augustus te Epen met een zwart middenveld en een zwarte vlek bij de voorvleugelpunt. Bij normale exemplaren zijn middenveld en vlek grijs¹).

¹) Deze nieuwe vorm is ook voor het eerst in 1955 in Hampshire gevangen en beschreven als f. *aureonigra* Kennard (1956, *Ent. Rec.* 68 : 53). — LPK.

Was van de meeste soorten het aantal waargenomen exemplaren belangrijk lager dan in andere jaren, enige soorten traden echter zeer talrijk op. Zo vloog *Euphyia luctuata* Schiff., andere jaren steeds zeldzaam, in de tweede helft van juli tot einde augustus in grote aantallen in het bosgebied tussen Epen en Vaals, vooral daar, waar de voedselplant (*Epilobium angustifolium*) stond. Het zou begin augustus weinig moeite hebben gekost in enige uren honderd exemplaren te vangen.

Ook *Ochropleura plecta* L. kwam begin augustus in massa's op de lamp, soms honderden per avond. Hetzelfde geldt voor *Amathes c. nigrum* in begin september. Zo telde ik op 6, 7, 8, 10, 11 en 12 september achtereenvolgens 250, 300, 400, 300, 250 en 80 exemplaren.

Craniophora ligustri F. kwam in de tweede helft van augustus in aantal op de lamp: bijna alle exemplaren behoorden tot de variëteiten *nigra* Tutt en *sundevalli* Lampa.

Tengevolge van het koude voorjaar vielen de vliegtijden van vele soorten later dan die welke in de Catalogus LEMPKE zijn vermeld. Ik zal niet alle afwijkingen vermelden, doch mij tot enige opvallende beperken.

Paracolax derivalis Hb. vloog nog tot 28 augustus, volgens Cat. LEMPKE één generatie van 18 juni tot 11 augustus.

Van *Lasiocampa quercus* L. vond ik op 26 juli nog een volwassen rups, die spoedig verpopte, maar in 1955 geen vlinder meer heeft opgeleverd.

Harpyia bifida Hb. vloog nog tot 1 september. Volgens Cat. LEMPKE valt de tweede generatie tussen 27 juli en 9 augustus.

Aricia agestis Schiff. Op 10 oktober ving ik in mijn tuin te Aerdenhout een nog vrij gaaf exemplaar, dat zeker tot een derde generatie moet behoren.

Bombycia viminalis F. vloog tussen 15 en 26 juli meer dan in andere jaren. Na 26 juli werd geen enkel exemplaar meer gezien, tot op 23 augustus nog een vers exemplaar op de lamp verscheen.

Summary

Discussion of the season 1955 for Macrolepidoptera in Holland, scarcity of some usually common species, striking abundance of others, late dates, catches of several rare species and interesting forms. Among the latter a few specimens of *Harpyia furcula* Clerck, f. *aureonigra* Kennard, taken in Dutch Limburg, and only recently described from England.

Aerdenhout, Vogelenzangse weg 22.

Mededelingen over Lepidoptera uit de omgeving van Apeldoorn

door

W. J. BOER LEFFEF

Op de Wintervergadering te Utrecht demonstreerde ik een aantal Lepidoptera, merendeels gevangen in de omgeving van Apeldoorn, of besprak verschillende bijzonderheden ervan. Voor zover deze nog niet gepubliceerd zijn als korte mededelingen in de *Ent. Ber.*, volgen zij hier.

Apatura iris L. Zoals ik reeds gemeld heb, vond ik te Apeldoorn twee rupsen.